

ZASADY ZACHOWANIA SIĘ NA WYPADEK EWAKUACJI

/Poradnik dla ludności gminy Polanów/

Ewakuacja jest jednym z podstawowych działań mających na celu ochronę życia i zdrowia ludzi, zwierząt oraz ratowanie mienia, w tym zabytków oraz ważnej dokumentacji, w przypadku wystąpienia wszelkiego rodzaju zagrożeń. Jej prowadzenie może mieć miejsce w różnych stadiach zdarzeń niebezpiecznych. W praktyce najczęściej przeprowadza się ewakuację osób poszkodowanych lub bezpośrednio zagrożonych (także zagrożonego mienia) po wystąpieniu zdarzenia niebezpiecznego (np. pożaru, wybuchu lub innego miejscowego zagrożenia). Ewakuacja może mieć również charakter prewencyjny, tzn. może być prowadzona z terenów i obiektów, w przypadku zbliżającego się zagrożenia, np. związanego z rozprzestrzenianiem się zaistniałych zdarzeń niebezpiecznych (powódź, katastrofa chemiczna itp.) lub groźbą prowadzenia działań militarnych, w przypadku zagrożeń wojennych. Zadania w zakresie przygotowania i przeprowadzania ewakuacji oraz przedsięwzięć z nią związanych (np. zapewnienie warunków do przetrwania ewakuowanej ludności, zabezpieczenie ewakuowanego mienia) realizowane są przez wiele podmiotów, których kompetencje określone są w wielu aktach prawnych.

Ewakuacji podlegają wszyscy, którzy znajdują się w rejonie zagrożenia. Pierwszeństwo ewakuacji powinno objąć m.in.: matki i dzieci, kobiety ciężarne, osoby niepełnosprawne, osoby przebywające w zakładach opiekuńczych, domach dziecka, szpitalach dla przewlekle i nieuleczalnie chorych, podopiecznych opieki społecznej itp.

Ewakuacji nie podlegają, w zależności od jej rodzaju:

- osoby wchodzące w skład organizacji ratowniczych, ochrony ludności i służb porządku publicznego,
- osoby niezbędne dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania życia lokalnej społeczności,
- osoby posiadające przydziały mobilizacyjne do sił zbrojnych lub formacji uzbrojonej nie wchodzącej w skład sił zbrojnych,
- funkcjonariusze formacji uzbrojonych nie wchodzących w skład sił zbrojnych / ABW, Straży Granicznej, BOR, itp. / ,
- osoby, które otrzymały przydział organizacyjno - mobilizacyjny do jednostki przewidzianej do militaryzacji lub jednostki zmilitaryzowanej,
- osoby, które otrzymały przydział organizacyjno - mobilizacyjny do formacji obrony cywilnej,

- osoby niezbędne w danym rejonie, ze względu na realizację zadań przez siły zbrojne.

Ewakuacja polega na przemieszczeniu się ludności, zwierząt i mienia z rejonów, w których występują zagrożenia do miejsc bezpiecznych. Z uwagi na uwarunkowania związane z rodzajem i skalą zagrożenia możemy wyróżnić ewakuację I, II i III stopnia.

Ewakuacja I stopnia polega na niezwłocznym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia z obszarów/miejsc, w których wystąpiło nagle, nieprzewidziane bezpośrednio zagrożenie poza strefę zagrożenia. Realizuje się ją natychmiast po zaistnieniu zagrożenia dla życia, zdrowia, i mienia. Organizuje się ją na polecenie wójta, burmistrza /prezydenta miasta/. Ewakuację może także zarządzić osoba kierująca akcją ratunkową na terenie objętym tą akcją. Kierujący akcją ratowniczą zobowiązany jest każdorazowo powiadomić właściwy organ administracji samorządowej o podjętej takiej decyzji, podając w szczególności:

1. rejon, teren, obiekty lub zespół budynków dla którego zarządził ewakuację,
2. rodzaj zagrożenia, który był czynnikiem determinującym ogłoszenie ewakuacji,
3. liczbę ewakuowanych,
4. miejsce do którego dokonano ewakuacji.

Ewakuacja II stopnia polega na uprzednio przygotowanym planowym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia z rejonów przyległych do zakładów, obiektów hydrotechnicznych, ze stref zalewowych oraz rejonów przyległych do innych obiektów stanowiących potencjalne zagrożenie dla ludności, zwierząt lub mienia w przypadku ich uszkodzenia lub awarii. Realizuje się ją w sytuacji wystąpienia symptomów takiego zagrożenia.

Ewakuacja III stopnia polega na uprzednio przygotowanym przemieszczeniu ludności, zwierząt, mienia, podczas podwyższania stanu gotowości obronnej państwa. Prowadzona jest w czasie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny.

W ramach ewakuacji I, II i III stopnia należy przewidzieć zarówno ewakuację zorganizowaną, jak i samoewakuację.

Samoewakuacja polega na przemieszczeniu się ludności z rejonów w których może wystąpić lub wystąpiło bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia poza strefę zagrożenia,. Prowadzona jest przede wszystkim w oparciu o własne możliwości (transportowe, zakwaterowania,

itd.).

W przypadku ewakuacji I i II stopnia decyzję o jej przeprowadzeniu, w zależności od rodzaju i skali zagrożenia podejmują:

- wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta, wojewoda z obszarów bezpośrednio zagrożonych;
- organy kierujące działaniami w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia, w zależności od obszaru objętego klęską są to:
 - wójt (burmistrz, prezydent miasta) – jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono tylko na obszarze gminy,
 - starosta – jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono na obszarze więcej niż jednej gminy wchodzącej w skład powiatu,
 - wojewoda – jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono na obszarze więcej niż jednego powiatu wchodzącego w skład województwa, – minister właściwy do spraw wewnętrznych lub inny (właściwy) minister – jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono na obszarze więcej niż jednego województwa,
- wojewoda w przypadku zdarzeń radiacyjnych o zasięgu wojewódzkim,
- minister właściwy do spraw wewnętrznych w przypadku zdarzeń radiacyjnych o zasięgu krajowym,
- osoba kierująca akcją ratunkową; w tym przypadku zakres oraz sposób organizacji działań określa organ władzy publicznej (nie dotyczy II stopnia ewakuacji). Do obowiązku wójta, (burmistrza, prezydenta miasta) oraz właściwego terenowo organu obrony cywilnej (jeżeli zachodzi taka konieczność) należy zabezpieczenie warunków niezbędnych do przetrwania ewakuowanej i poszkodowanej ludności oraz ewakuowanych zwierząt.

W przypadku ewakuacji III stopnia decyzję o jej przeprowadzeniu podejmują terenowe organy obrony cywilnej lub organy wojskowe (w strefie bezpośrednich działań wojennych), we współdziałaniu z właściwymi organami obrony cywilnej.

Powiadamianie ludności o ewakuacji powinno nastąpić w formie komunikatów.

Do jego ogłoszenia można wykorzystać sposób zwyczajowo przyjęty w danej społeczności, środki masowego przekazu (lokalne radio i telewizja, obwieszczenia, ulotki itp.). Kierowanie procesem ewakuacji (przyjęcia) ludności polega m.in. Na:

- rozwinięciu elementów organizacyjnych procesu ewakuacji (przyjęcia) ludności w czasie wynikającym z kalkulacji,
- utrzymaniu łączności z elementami organizacyjnymi ewakuacji,
- skierowaniu do miejsc załadowczych i zbiórek planowanych środków transportowych, wydaniu kart osobom podlegającym ewakuacji, które dotychczas ich nie posiadały.

Po powiadomieniu o ewakuacji I i II stopnia, mieszkańcy podlegający temu procesowi powinni przygotować się do opuszczenia rejonu zagrożonego. Powinni zabrać ze sobą niezbędne dokumenty, posiadane środki ochrony przed skażeniami, rzeczy osobiste, podręczną apteczkę oraz żywność na trzy dni. Bagaż powinien być spakowany w sposób umożliwiający łatwe jego przenoszenie. Ogólna waga bagażu nie powinna przekraczać 20 kg na osobę dorosłą. Opuszczane mieszkania należy odpowiednio zabezpieczyć poprzez wyłączenie gazu, światła, wygaszenie pieców, dokładne zamknięcie drzwi i okien itp. Wskazane jest pozostawienie osobom zabezpieczającym domy i mieszkania adresów pobytu w planowanych rejonach rozmieszczenia po ewakuacji. Po takim przygotowaniu należy udać się do wyznaczonych miejsc rozmieszczenia zespołów zbiórek i ewidencyjnoinformacyjnych. Rodzice (opiekunowie) powinni włożyć do kieszeni dzieci kartkę papieru z informacją nt. imienia i nazwiska dziecka, rodziców oraz adresu zamieszkania, tel. kontaktowy, (w miarę możliwości informację nt. grupy krwi i ewentualnych przewlekłego schorzenia). Osoby opuszczające rejon zagrożony własnymi środkami transportu udają się bezpośrednio do miejsc zakwaterowania.

W trakcie przeprowadzania ewakuacji należy, zależnie od jej stopnia i skali, ewidencjonować zarówno ludność jak i zwierzęta oraz mienie. Karty ewakuacji powinny być *drukami ściślego 30 zarachowania*, które są zamawiane przez organy administracji publicznej odpowiednio szczebla powiatu i gminy. Za ewidencję ewakuowanych podmiotów oraz jej przygotowanie odpowiadają właściciele lub zarządcy mienia oraz organy administracji publicznej. Do organów tych należy również decyzja o konieczności wdrożenia odpowiednich procedur ewidencji w przygotowanych instrukcjach i planach. W procedurach ewidencji należy uwzględnić wykorzystanie kart ewidencji oraz kart ewakuacji. W zakresie obiegu dokumentacji ewidencyjnej należy stosować następujące zasady:

1) karta ewakuacji:

- a) karta składa się z trzech części: A, B i C,
- b) kartę ewakuacji wydają zespoły ewidencyjno - informacyjne w gminie (dzielnicy)

- właściwej dla miejsca faktycznego pobytu osoby ewakuowanej,
- c) część B karty pozostaje w dyspozycji powyższych zespołów, dwie pozostałe części otrzymuje osoba ewakuowana,
 - d) po przybyciu na miejsce czasowego zakwaterowania osoba ewakuowana przekazuje część C karty ewakuacji zespołowi ewidencyjno – informacyjnemu w gminie (dzielnicy) właściwej dla tego miejsca,
 - e) część A karty pozostaje w dyspozycji osoby, która ją pobrała,
 - f) w przypadku niemożności odebrania karty ewakuacji w gminie (dzielnicy) właściwej dla miejsca faktycznego pobytu, osoba ewakuowana zgłasza się w celu otrzymania karty ewakuacji do zespołu ewidencyjno – informacyjnego w miejscu czasowego zakwaterowania.

2) karty ewidencji ewakuowanych osób, grup ewakuowanych osób, ewakuowanych zwierząt oraz ewakuowanego mienia:

- a) karty ewidencji sporządzane są przez zespoły ewidencyjno – informacyjne w gminach (dzielnicach) właściwych ze względu na miejsce faktycznego pobytu osób, zwierząt lub lokalizacji mienia, według gmin (dzielnic), do których dane osoby lub mienie będzie ewakuowane,
- b) kopie przedmiotowych kart ewidencji przekazuje się do zespołów ewidencyjno – informacyjnych w gminach (dzielnicach), do których dane osoby lub mienie są ewakuowane, gdzie następuje ich porównanie ze stanem faktycznych w zakresie przybyłych osób i mienia oraz ewentualne uzupełnienia lub korekty,
- c) w przypadku niemożności przekazania kopii danej karty ewidencji obowiązek jej sporządzenia przechodzi na zespoły prowadzące ewidencję w gminach (dzielnicach) właściwych dla miejsca czasowego zakwaterowania lub przemieszczenia,
- d) kopie kart ewakuacyjnych należy przekazać także do zespołów ewidencyjno – informacyjnych na wyższych szczeblach administracji, zaangażowanych w procesie ewakuacji danych grup osób lub mienia. W celu usprawnienia procesu ewidencji ewakuowanych osób i mienia w ramach procedur należy przeanalizować możliwość wykorzystania istniejących systemów ewidencji elektronicznej, ze szczególnym uwzględnieniem Systemu Ewidencji Ludności PESEL oraz Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt.